

PRZEDMOWA

Powietrze, woda i gleba to trzy główne komponenty środowiska naturalnego, które są niezbędne człowiekowi do życia. Jednak komponenty te są przez niego wykorzystywane w różny sposób. Bowiem z wody oraz z gleby i jej produktów korzysta okresowo i może nawet przez jakiś czas z nich nie korzystać, natomiast z powietrzem atmosferycznym, znajdującym się w przyziemnych warstwach atmosfery, człowiek ma kontakt bezpośredni i oddycha nim nieustannie.

W tym kontekście jakość powietrza atmosferycznego powinna być uznawana za prawnie chroniony standard pierwszorzędного znaczenia zarówno dla dobrych warunków bytowania ludzi jak i całej biosfery. Niestety, przez wiele lat odnośną formalno-prawną ochroną były objęte tylko woda i gleba, a powietrze atmosferyczne żadnej instytucjonalnej ochrony nie miało. W Polsce bowiem pierwszą Ustawę o ochronie powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczaniem uchwalono dopiero w 1966 roku, podczas gdy dwa pozostałe komponenty ustawową ochronę uzyskały znacznie wcześniej. W tej sytuacji znamienne w skutkach stało się niekontrolowane nadmierne zanieczyszczanie powietrza atmosferycznego, które powodowane zachodzącymi procesami industrializacji i urbanizacji ulegało nieustannemu zwiększaniu. I chociaż uchwalenie wzmiankowanej ustawy stworzyło nową jakość i perspektywę poprawy tego wysoce niedopuszczalnego stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, to ówczasie tylko nieliczna grupa specjalistów posiadała stosowną wiedzę w obszarze nowo tworzonej specjalizacji, jaką stała się inżynieria ochrony atmosfery, i to w ograniczonym zakresie. Stało się więc jasne, że przede wszystkim należało podjąć działania przygotowujące podstawy umożliwiające wykształcenie odpowiednio licznej grupy fachowców, mogących podjąć w Polsce skuteczne działania w celu uzyskania efektywnej poprawy wysoce niezadowolającego stanu jakości powietrza atmosferycznego.

W działaniach tych ważną rolę przypadła także Polskiemu Zrzeszeniu Inżynierów i Techników Sanitarnych (PZITS), którego członkowie interesujący się wcześniej zagadnieniami czynnej ochrony powietrza atmosferycznego aktywnie uczestniczyli w opracowaniu założeń i programów studiów dla utworzenia planowanej nowej specjalności dydaktycznej. Wkrótce, w następstwie tych działań, specjalności Inżynieria i Ochrona Atmosfery zostały uruchomione w Politechnice Warszawskiej i Politechnice Wrocławskiej.

Wiadomo, że ważną rolę w procesie kształcenia spełnia dostępność odpowiednio przygotowanych opracowań wydanych drukiem. W tym zakresie znaczący udział ma Wydawnictwo działające przy Zarządzie Głównym PZITS, w którym na zlecenie Ministerstwa Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska wydano drukiem „Wytyczne obliczania stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego” oraz serię „Zeszytów Problemowych” i szereg innych opracowań z zakresu ochrony atmosfery. W efekcie prowadzonych studiów stacjonarnych, podyplomowych i doskonalących kursów specjalistycznych w zakresie ochrony atmosfery sukcesywnie powiększała się grupa fachowców, coraz lepiej przygotowanych do efektywnego działania na rzecz poprawy jakości powietrza atmosferycznego. Powiększała się także ilość wyższych uczelni i placówek naukowo-badawczych zajmujących się problemami inżynierii ochrony atmosfery. Coraz liczniejszy był także udział wielu zakładów przemysłowych, działających efektywnie na rzecz

ochrony powietrza atmosferycznego. Nie bez znaczenia było także przyjęcie Polski do Unii Europejskiej, w której coraz bardziej są zwiększane wymagania również w zakresie standardów jakości powietrza atmosferycznego. W chwili obecnej, wskutek podejmowania stosownych działań, poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego uległ znacznej poprawie, chociaż szereg problemów nadal wymaga rozwiązania.

Niniejsza książka, wydana przez Wydawnictwo PZITS, przy współpracy Instytutu Inżynierii Ochrony Środowiska Politechniki Wrocławskiej, zawiera artykuły prezentujące wybrane zagadnienia z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego, które są przedmiotem badań aktualnie prowadzonych w krajowych placówkach naukowo-badawczych, a także wdrożenia i uzyskiwane w nich efekty w sukcesywnym ograniczaniu emisji zanieczyszczeń w zakładach energetycznych i przemysłowych.

Korzystając z okazji pragnę przekazać wszystkim Autorom tych artykułów serdeczne podziękowania za poświęcony czas i niemały trud włożony w ich opracowanie.

Prof. dr hab. inż. Jan D. Rutkowski

Wrocław, dnia 21 maja 2012 r.